

LİMİTED ŞİRKET YÖNETİMİNE MÜDAHALE: MAHKEMENİN MÜDÜRÜN YETKİLERİNİ KALDIRMA İLE SINIRLANDIRMA YETKİSİNİN KAPSAMI

*Interference to the Management of Limited Liability Company:
The Scope of the Court's Power to Revoke or Restrict the Authorities
of Managing Director*

Esra CENKCI*

Öz

Türk Ticaret Kanunu'nun (TTK) 630/2. maddesine göre, limited şirkette her ortak, haklı sebeplerin varlığında mahkemeye başvurarak müdürün yönetim ve temsil yetkilerinin kaldırılmasını veya sınırlandırılmasını isteyebilir. Bu talep üzerine mahkemenin sahip olduğu şirketin yönetimine müdahale yetkisinin kapsamı belirsizdir. Bu belirsizlik, gelişigüzel kayyım atamaları ve şirketin yönetimi ve temsili esaslarına aykırı tedbirler alınmasıyla sonuçlanmaktadır. Yetkinin kapsamı, hükmün amacı ve lafzı birlikte ele alınarak belirlenmelidir. Hüküm, şirketin kötü yönetilmesine yol açan haklı sebebin ortadan kaldırılarak yönetim organının işlevselliğinin korunmasını amaçlar. Bu amacın gerçekleştirilebilmesi için hakimin kuracağı hüküm, haklı sebebi ortadan kaldırmalı ve organın fonksiyonunu ifa eder hale gelmesini sağlamalıdır. Müdürün yalnızca görevden alınması, bunun için çoğu zaman yeterli değildir. Şirketin menfaatinin korunmasıyla yetkili olan hakim, sahip olduğu yönetime müdahale yetkisini kanuna uygunluk, gereklilik, ölçülülük kıstaslarına uygun olarak kullanabilir. Şirketin yönetimi ve temsili şirket sözleşmesiyle düzenlendiğine göre (TTK m. 623/1) hakim, haklı sebebin ortadan kaldırılabilmesi için belirtilen kıstaslar doğrultusunda şirket sözleşmesine müdahaleye de yetkilidir.

Anahtar Kelimeler: Limited şirket, müdür, haklı sebep, kaldırma, sınırlandırma

Makalenin Geliş Tarihi: 12.11.2023, **Makalenin Kabul Tarihi:** 05.02.2024.

* Doç. Dr., Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı,
E-posta: esracenkci@akdeniz.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5396-1591.

Abstract

According to the article 630/2 of the Turkish Commercial Code (TCC), each partner in a limited liability company may apply to the court claiming that there are just causes to revoke or restrict of the authorities of managing directors. Scope of the court's power upon this request is uncertain. This results in appointing trustees cursorily and taking measures contrary to the principles on management and representation. Court's power should be determined by considering together with the purpose and wording of the article. The law aims to protect the functionality of management body by eliminating the just cause that induces to mismanagement. However, director's removal is often not enough for that purpose. Judge who is authorized to protect the interests of company may use its power to interference to the management in accordance with the criteria of legality, necessity and proportionality. Since management and representation are regulated by articles of association (TCC art. 623/1), judge is authorized to interference to the articles of association in line with the specified criteria in order to eliminate just cause.

Keywords: Limited liability company, managing director, just cause, to revoke, to restrict.

GİRİŞ

Limited şirket müdürünün atanması gibi görevden alınması da genel kurulun devredilemez yetkisidir (TTK m. 616/1, b). Şirket sözleşmesinde aksine bir düzenleme yoksa görevden alma kararı, genel kurulda temsil edilen oyların salt çoğunluğuyla alınır (TTK m. 620). Şirket sözleşmesiyle atanmış olan müdürlerin görevden alınmaları için sözleşme değişikliğine de lüzum yoktur¹. Müdürün görevden alınmasına ilişkin genel kurul kararının haklı bir

¹ Çağlar Doğu Aras, "TTK Madde 630," içinde *Şirketler Hukuku Şerhi Cilt 4: Türk Ticaret Kanunu md. 564-644*, ed. Kemal Şenocak (Ankara: Seçkin, 2023), 4809; Mehmet Bahtiyar, *Ortaklıklar Hukuku* (İstanbul: Beta, 2022), 370; Abuzer Kendigelen ve İsmail Kırca, *Şirketler Hukuku Cilt III* (İstanbul: On İki Levha, 2022), N. 214; Fatih Bilgili ve Ertan Demirkapı, *Şirketler Hukuku Dersleri* (Bursa: Dora, 2020), 453. Şirket sözleşmesiyle belli bir görev süresi öngörülerek atanmış olan müdürün görev süresi dolmadan genel kurul kararıyla görevden alınması bir esas sözleşme değişikliği arz edeceğinden, bu durumda görevden alınmanın TTK m. 589 hükmüne tabi olacağı yönünde bk. Şükrü Yıldız, "6102 Sayılı TTK'ya Göre Limited Şirkette Müdürlerin

sebebe dayanması gerekli değildir². Buna karşılık, haksız görevden alınan müdür şirketten tazminat isteyebilir (TTK m. 630/4). Müdürlerin yönetim ve temsil yetkisinin genel kurul tarafından sınırlandırılması da aynı esaslara tabidir.

Ortaklar da genel kuruldan bağımsız olarak müdürlerin görevlerine müdahale edilmesini sağlayabilirler. Bu imkanın düzenlendiği TTK'nin 630/2. maddesine göre, "her ortak, haklı sebeplerin varlığında, yöneticilerin yönetim hakkının ve temsil yetkilerinin kaldırılmasını veya sınırlandırılmasını mahkmeden isteyebilir". Anonim şirket pay sahipleri benzer bir hakka sahip değildir. Hüküm, aslında bir sermaye şirketi olan limited şirkette yer alan şahıs şirketi karakterli bir düzenlemedir³. Ortaklar tarafından bu hak, ancak mahkeme aracılığıyla kullanılabilir. Buna ilişkin dava, sahip olduğu esas sermaye payının oranı ne olursa olsun herhangi bir ortak tarafından açılabilir⁴. Dolayısıyla müdürü görevden almak ya da görevlerini kısıtlamak için gerekli oya sahip olan ortağın da bu hakkını öncelikle genel kurulda kullanması şart olmayıp anılan düzenleme uyarınca doğrudan dava açmaya menfaati vardır⁵.

Görev Süresi," *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 13, sayı 26 (2014): 55 vd. Yıldız'ın görüşünün eleştirisi için bk. Bahtiyar, *Ortaklıklar Hukuku*, 370. Müdürlük sıfatının şirket sözleşmesiyle özel bir hak olarak tanınması halinde genel kurul kararıyla görevden almanın şirket sözleşme değişikliğine tabi olmanın yanı sıra ilgili müdürün onayının alınmasını da gerekli kılacağı yönünde bk. Ali Haydar Yıldırım, *Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Ortaklık Müdürünün Hukuki Durumu* (İzmir: Güncel, 2008), 17-18.

² Aras, *Şerh*, 4803, 4809; Bilgili ve Demirkapı, *Şirketler Hukuku*, 453; Ünal Tekinalp, *Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku* (İstanbul: Vedat, 2020), N. 22-49; Şükrü Yıldız, *Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Şirketler Hukuku* (İstanbul: Arıkan, 2007), 249. Kanunda haklı sebep koşulu aranmamış olsa da yetkinin kötüye kullanılmasına engel olmak için genel kurul kararının bir dayanağının bulunması gerektiği yönünde bk. Rıza Ayhan, Hayrettin Çağlar ve Mehmet Özdamar, *Şirketler Hukuku Genel Esaslar* (Ankara: Yetkin, 2022), 487.

³ Bilgili ve Demirkapı, *Şirketler Hukuku*, 453.

⁴ Adrian Andermatt, "Beschränkung der Geschäftsführung auf einen Einzelnen Gesellschafter bei der GmbH - Unter besonderer Berücksichtigung der Abberufung des geschäftsführenden Gesellschafters," *Der Schweizer Treuhänder*, sayı 6-7 (2009): 472.; Aras, *Şerh*, 4804.

⁵ Y. 11. HD, E.2015/3070, K.2015/9972, 6.10.2015, erişim tarihi Temmuz 17, 2023, <https://karararama.yargitay.gov.tr/>; Ali Murat Sevi, "Limited Şirkette Müdürün ve Diğer Yöneticilerin Yönetim ve Temsil Yetkilerinin Mahkemece Kaldırılması veya Sınırlandırılması," içinde *Sermaye Şirketleri Hukukunda Güncel Gelişmeler*

Ortağın, bu davayı açabilmesi için öncelikle genel kurula başvurma mecburiyeti bulunmamaktadır⁶. Dava, şirkete karşı açılmalıdır⁷.

Sempozyumu (Tartışmalar-Tebliğler) 19 Haziran 2019, ed. Murat Alışkan, Bilge Utkan Mersin ve Sinan Sarıkaya (İstanbul: On İki Levha, 2020), 443-45. Aksi yönde bk. Y. 11. HD, E.2015/2097, K.2016/274, 14.1.2016, Fatih Aydoğan, “Limited Şirket Müdürünün Azli,” içinde *Yürürlüğünün 8. Yılında ve Yargıtay Kararları Işığında Türk Ticaret Kanunu Sempozyumu IV (Tebliğler ve Tartışmalar) 23 Ekim 2020*, ed. Arslan Kaya, Fatih Arıcı, Pelin Tokcan, Numan Sönmez, Müge Evlek, Mahmut Arif Koçak (İstanbul: On İki Levha, 2021), 177-78. TTK m. 630/2 hükmünün, görevden almanın genel kurul kararıyla mümkün olmadığı hallerde başvurulabilecek bir imkan olduğu yönünde bk. Aras, *Şerh*, 4808, 4810.

⁶ Y. 11. HD, E.2013/11156, K.2013/15964, 21.7.2013, erişim tarihi Ağustos 11, 2023, <https://karararama.yargitay.gov.tr/>.

⁷ Bernhard Stehle ve Sebastian Reichle, “Art. 815,” içinde *Präjudizienbuch OR-Die Rechtsprechung des Bundesgerichts (1875-2020)*, ed. Peter Gauch, Hubert Stöckli (Zürich-Basel-Genf: Schulthess, 2021), N. 1; Rolf Watter, “Art. 815,” içinde *Basler Kommentar - Obligationenrechts II: Art. 530-964 OR inkl. Schlussbestimmungen*, ed. Heinrich Honsell, Nedim Peter Vogt, Rolf Watter (Basel: Helbing Lichtenhahn, 2016), N. 15; Lukas Handschin ve Christof Truniger, *Die GmbH* (Zürich-Basel-Genf: Schulthess, 2019), N. 91; Umut Akdeniz, *Limited Şirketlerde Müdürün Görevden Alınması* (Ankara: Seçkin, 2021), 124; İsmail Özgün Karaahmetoğlu, *Limited Şirketin Temsili* (Ankara: Seçkin, 2018), 113; Oruç Hami Şener, *Yargıtay Kararları Işığında Limited Ortaklıklar Hukuku* (Ankara: Seçkin, 2017), 781; Mustafa Yavuz, “Limited Şirketlerde Müdürlerin Mahkeme Kararıyla Azli,” *Yaklaşım* 24, sayı 282 (Haziran 2016): 246; Yıldırım, *Müdürün Hukuki Durumu*, 212. Her ikisinin de müdür sıfatını haiz olduğu iki ortaklı bir limited şirkette dahi durum böyledir (BGE 11.7.2016 v. 4A_693/2015, E. 3.2.2, BGE 6.6.2014 v. 4A_8/2014, E. 2.3). Davanın hem şirkete hem de müdüre karşı yöneltilmesi gerektiği yönünde bk. Aydoğan, “Müdürün Azli,” 181; Ali Kaya, “Limited Şirket Müdürünün Haklı Sebepçe Mahkeme Kararıyla Azli ve Azlin Doğurduğu Hukuki Sonuçlar,” *Legal Hukuk Dergisi* 16, sayı 191 (2018): 5111. Yargıtay’ın yerleşik içtihatları ise davanın yalnız müdüre karşı açılması gerektiği yönündedir. Bk. Y. 11. HD, E.2018/3184, K.2019/7750, 3.12.2019, erişim tarihi Ağustos 18, 2023, <https://karararama.yargitay.gov.tr/>; Y. 11. HD, E.2016/6365, K.2018/236, 15.1.2018, erişim tarihi Ağustos 27, 2023, <https://karararama.yargitay.gov.tr/>; Y. 11. HD, E.2016/12601, K.2018/4153, 30.5.2018, erişim tarihi Ağustos 23, 2023, <https://karararama.yargitay.gov.tr/>; Y. 11. HD, E.2016/8014, K.2018/1246, 20.2.2018, erişim tarihi Eylül 2, 2023, <https://karararama.yargitay.gov.tr/>; Y. 11. HD, E.2015/5893, K.2016/2550, 8.3.2016, erişim tarihi Ağustos 11, 2023, <https://karararama.yargitay.gov.tr/>. Yine bu yönde bk. Ersin Çamoğlu, *Limited Ortaklıklar Hukukunun Temel İlkeleri* (İstanbul: Vedat, 2020), N. 319; Reha Poroy, Ünal Tekinalp ve Ersin Çamoğlu, *Ortaklıklar Hukuku II* (İstanbul: Vedat, 2019), N. 1718n.

6762 sayılı TTK ile müdürün görevden alınması konusunda kolektif şirketlere ilişkin esaslar benimsenmişti (6102 sa. TTK m. 543). Buna göre, şirket sözleşmesiyle atanmış olan ortak müdürün diğer ortaklar tarafından görevden alınması mümkün değildi. Bu müdürün, ancak haklı sebeplerin varlığında, ortaklardan birinin istemi üzerine mahkeme tarafından görevden alınabileceği düzenlenmişti (6762 sa. TTK m. 543, 161). Bu esaslar 6102 sayılı TTK'de kolektif şirketler hakkında halen geçerliliği sürdürmektedir (TTK m. 219, 220). Diğer yandan, TTK ile limited şirketlerde bu konuda kolektif şirketlere ilişkin hükümlere gönderme yapılmaktan vazgeçilmiş; müdürün görevden alınması ile yönetim ve temsil yetkisinin sınırlandırılması konusunda genel kurul yetkilendirilmiştir (TTK m. 630/1). Genel kurulun bu yetkisi, şirket sözleşmesiyle atanan (TTK m. 576/1, d) ortak müdürlerin görevden alınmasında da geçerlidir⁸. Limited şirkette müdürün haklı sebeple görevden alınması imkanı ise, limited şirketlere özgü bir düzenleme olan TTK m. 630/2 hükmü ile ayrıca düzenlenmiştir⁹.

Ortağın anılan olağanüstü yetkisini kullanabilmesi, müdürün görevlerine müdahale edilmesini gerektiren bir haklı sebebin varlığına bağlıdır. Hükmün 3. fıkrasında haklı sebep örneği olarak müdürün özen ve bağlılık yükümü ile diğer kanunlardan ve şirket sözleşmesinden doğan yükümlülüklerini ağır bir şekilde ihlal etmesi, şirketin iyi yönetimi için gerekli yeteneği kaybetmesi sayılmıştır. Bu bakımdan haklı sebep, müdürün görevini sürdürmesinin dürüstlük kuralı gereği şirketten beklenememesine yol açan sebeptir¹⁰.

⁸ Aras, *Şerh*, 4803, 4808; Bahtiyar, *Ortaklıklar Hukuku*, 373; Bilgili ve Demirkapı, *Şirketler Hukuku*, 453-454.

⁹ TTK m. 630/2 hükmünün, kolektif şirketlere ilişkin TTK m. 219 hükmüyle paralel olduğu yönünde bk. Bahtiyar, *Ortaklıklar Hukuku*, 374.

¹⁰ Haklı sebep kavramı ve örnekleri hakkında detaylı bilgi için bk. Akdeniz, *Müdürün Görevden Alınması*, 85 vd.; Aras, *Şerh*, 4811 vd.; Raziye Aksu Özkan, "Limited Şirkette Müdürlerin Yönetim ve Temsil Yetkisinin Mahkeme Tarafından Kaldırılması ve Sınırlandırılması Hakkında Bir Değerlendirme," *Hacettepe HFD*, özel sayı (2022): 214 vd.; Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu, *Ortaklıklar Hukuku II*, N. 1718n; Çağla Kandiraloğlu Cuydan, "Müdürlerin Haklı Sebeplerin Varlığı Halinde Azli veya Temsil Yetkilerinin Sınırlandırılması," *İstanbul Kültür Üniversitesi HFD* 16, sayı 2 (2017): 73 vd.; Kaya, "Mahkeme Kararıyla Azil," 5098 vd.; Sevi, "Yönetim ve Temsil Yetkisi," 431 vd.; Kendigelen ve Kırca, *Cilt III*, N. 225-27; Yıldırım, *Müdürün Hukuki Durumu*, 212-14.

Üçüncü fıkrada yer alan örneklerden de anlaşıldığı üzere bu sebep müdürün şahsında gerçekleşmiş olmalıdır¹¹.

Hükümde, ortağın müdürün “yönetim hakkının ve temsil yetkilerinin kaldırılmasını veya sınırlandırılmasını” isteyebileceği düzenlenmektedir. Buna karşılık, mahkemenin müdahale yetkisinin kapsamı konusunda bir açıklık bulunmamaktadır. Bu çalışmada, müdürün yönetim ve temsil yetkisinin kaldırılması ile sınırlandırılmasının ne anlama geldiği ve bunların nasıl gerçekleştirileceğine odaklanılmıştır. Bunun için ilk olarak, hükmün amacı tespit edilmeye çalışılmıştır. Ardından, mahkemenin müdahale yetkisinin kapsamı incelenmiştir.

I. MAHKEMENİN MÜDAHALESİNİN AMACI VE ÖLÇÜSÜ

Doğru bir uygulama, hükmün amacının doğru bir şekilde belirlenmesini gerektirir. TTK'nin 630. maddesinin ilk fıkrasında müdürlerin genel kurul tarafından yani çoğunluk paya sahip ortaklarca görevden alınması düzenlenmektedir. Bu nedenle, ikinci fıkrada yer alan bu hüküm, ilk bakışta, azınlık ortağın korunması amacıyla tesis edilmiş gibi görünmektedir. Gerçekten, çoğunluk paya sahip ortakların iradesiyle seçilip de ortada görevde kalmamasını gerektiren haklı bir sebep bulunmasına rağmen, çoğunluğu oluşturan ortakların aksi yöndeki iradesi nedeniyle görevden alınamayan bir müdürün görevine müdahale edebilmek, azınlık için kuşkusuz önemli bir imkandır. Nitekim bu nedenle öğretide haklı olarak hükmün çoğunluk gücünü sınırlayıcı etkisinden söz edilmektedir¹².

Buna karşılık hükmün asıl amacı, azınlık veya münferit ortakların çıkarlarının korunması değildir. Hüküm, şirketin kötü yönetilmesine neden olan haklı sebebin ortadan kaldırılarak yönetim organının işlevselliğinin korunmasını amaçlar. Bu sayede şirketten, amacını gerçekleştirmek üzere faaliyetini sürdürmesi beklenir¹³. O halde, hükümlerle korunmak istenen şirketin

¹¹ Şener, *Limited Ortaklıklar*, 783; Yıldırım, *Müdürün Hukuki Durumu*, 213. Karş. Akdeniz, *Müdürün Görevden Alınması*, 88; Aksu Özkan, “Bir Değerlendirme,” 317. Buna karşılık, haklı sebebin müdürün kusuruyla gerçekleşmiş olması şart değildir (Çamoğlu, *Limited Ortaklıklar*, N. 319; Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu, *Ortaklıklar Hukuku II*, N. 1718n; Kendigelen ve Kırcı, *Cilt III*, N. 225).

¹² Şener, *Limited Ortaklıklar*, 777.

¹³ Rino Siffert, Marc Pascal Fischer ve Martin Petrin, *GmbH-Recht - Revidiertes Recht der Gesellschaft mit beschränkter Haftung (Art. 772-827 OR)* (Bern: Stämpfli, 2008), N. 5; Şener, *Limited Ortaklıklar*, 777.

menfaatidir. Haklı sebebin bulunup bulunmadığında olduğu gibi¹⁴, mahkeme tarafından alınacak tedbirlerin kapsamında da şirketin menfaati belirleyicidir.

Mehaz İsviçre hukuku öğretisinde hüküm, bir güvence hükmü (*Sicherheitsklausel*) olarak nitelendirilir¹⁵. Hüküm güvence hükmü olma etkisini, haklı sebep teşkil eden engelin ortadan kaldırılması ve ayrıca organın fonksiyonunu ifa eder hale getirilmesini sağlamasıyla gösterir. Hükmün bu özelliği İsviçre öğretisinde öyle önemsenmektedir ki, ortada haklı sebep bulunmasına rağmen ortağın yönetime müdahale etmek için mahkemeye başvurmak zorunda bırakılması, şirket açısından önemli bir zaman kaybı olarak görülmektedir¹⁶.

Hükmün anılan işlevini lafzı da teyit etmektedir. Gerçekten, birinci fıkrada yer alan “görevden alma” ifadesinden kasıt, öğretide ve uygulamada azil de denilen müdürün yönetim ve temsil yetkilerinin elinden alınmasıdır. Genel kurulun alacağı karar açısından birinci fıkrada kullanılan bu ifade, konuyla ilgili diğer hükümlerde (TTK m. 364, 408/2, b, 616/1, b) kullanılan terimle de uyumludur ve isabetlidir. Buna karşılık, ikinci fıkrada mahkemenin alacağı karar açısından “yönetim hakkının ve temsil yetkisinin kaldırılması” ifadeleri kullanılmaktadır. Bu farklılığın nedeni, ikinci fıkraya istinaden kullanılan yetkinin teknik anlamda görevden almayla sınırlı olmamasıdır. Zira ikinci fıkraya istinaden mahkeme, müdürü yalnızca “görevden almaya” değil; müdürün şirket yönetimine haklı sebep niteliğindeki olumsuz etkisinin ortadan kaldırılması için gerekli olan kararları almaya da yetkilidir¹⁷. Yönetim

¹⁴ Stehle ve Reichle, “Art. 815,” N. 1; Handschin ve Truniger, *Die GmbH*, N. 91; BGE 11.7.2016 v. 4A_693/2015, E.3.2.2; BGE 6.6.2014 v. 4A_8/2014, E. 2.3; Hasan Pulaşlı, *Şirketler Hukuku Şerhi Cilt IV* (Ankara: Adalet, 2022), § 67 N. 81a, 83; Sevi, “Yönetim ve Temsil Yetkisi,” 425-26. Şirket menfaatinin yanı sıra davacı ortak ile diğer ortakların menfaatinin ve hatta görevden alınması istenen müdürün şirkete vermiş olduğu emeğin de bu konuda dikkate alınması gerektiği yönünde bk. Kandirahoğlu Cuyan, “Müdürün Azli,” 89.

¹⁵ Botschaft Revision OR 2002, 3217; Brigitta Kratz, “Art. 815,” içinde *GmbH, Genossenschaft, Handelsregister und Wertpapiere - Bucheffektengesetz: Art. 772-1186 OR und BEG*, ed. Vito Roberto, Hans Rudolf Trüb (Zürich-Basel-Genf: Schulthess, 2016), N. 2; Şener, *Limited Ortaklıklar*, 777.

¹⁶ Siffert, Fischer ve Petrin, *GmbH-Recht*, N. 5.

¹⁷ Hükmün müdürün görevden alınmasını da kapsadığı yönünde bk. Karaahmetoğlu, *Temsil*, 111; Yıldırım, *Müdürün Hukuki Durumu*, 210, dn. 751. Yönetim hakkının ve temsil yetkisinin kaldırılması ile görevden alma ve azlin aynı anlama geldiği yönünde

organının işlevselliğini koruması, şirketin faaliyetine devam edebilmesi ve dolayısıyla hükmün amacına ulaşması ancak bu surette gerçekleşebilir. Birinci fıkrada genel kurulun yetkisinin bu şekilde belirlenmemesinin nedeni, genel kurulun şirket ve yönetimiyle ilgili birçok konuda karar almaya zaten yetkili olmasıdır.

TTK'nin 630/2. maddesi bu amaç ve kapsamıyla TTK'nin 636/3 hükmüyle de uyum içerisindedir. TTK m. 630/2 hükmü sayesinde şirket, ortada müdürden kaynaklı bir haklı sebep mevcutsa ve müdürün yetkilerine müdahale suretiyle haklı sebebin ortadan kaldırılması mümkünse, hakkında fesih davası açılmasının olumsuz sonuçlarına maruz kalmadan faaliyetine devam edebilecektir. Üstelik, ileri sürülen haklı sebep, şirketin feshine yol açacak nitelikte bir sebep değilse, TTK m. 636/3 uyarınca açılan davalarda hakim, bırakın şirketin feshine karar vermeye, duruma uygun düşen ve kabul edilebilir diğer tedbirlere hükmetmeye dahi yetkili değildir. TTK m. 630/2 hükmü, bu nitelikteki haklı sebebin ortadan kaldırılarak şirketin faaliyetlerinin sürdürülebilir kılınmasında önemli bir işlevi haizdir.

Hemen belirtelim, hüküm, limited şirkette esas sermaye payının devrinin anonim şirketteki kadar kolay olmamasının bir sonucu olarak da görülebilir. Anonim şirkette, yönetimden memnun olmayan pay sahibi payını, limited şirket ortağına nazaran daha kolay bir şekilde devrederek (TTK m. 489, 490) kötü yönetimin sonuçlarından kendisini koruyabilir. TTK m. 630/2, limited şirkette esas sermaye payının devri ya da nakde çevrilmesi konusundaki güçlükler nedeniyle bir denge işlevi görmektedir¹⁸.

bk. Akdeniz, *Müdürün Görevden Alınması*, 41; Aksu Özkan, "Bir Değerlendirme," 299, dn. 6; Aras, *Şerh*, 4810; Bahtiyar, *Ortaklıklar Hukuku*, 374; Kaya, "Mahkeme Kararıyla Azil," 5098; Sevi, "Yönetim ve Temsil Yetkisi," 424; Yavuz, "Mahkeme Kararıyla Azil," 246; Hakan Çebi, *Limited Şirketler Hukuku* (Ankara: Adalet, 2019), 133.

¹⁸ Limited şirket ortağının esas sermaye payının devri her halükârda genel kurulun onayına bağlıdır (TTK m. 595/2). Ayrıca, şirket sözleşmesiyle sermaye payının devri de yasaklanabilir (TTK m. 595/4). Ortağın çıkma hakkı bulunsa da, şirket sözleşmesinde tanınmadığı hallerde bu hakkın kullanılabilmesi için haklı sebebin varlığı ve mahkemenin çıkmaya karar vermesi gerekir (TTK m. 638). Çıkan ortağa ödenmesi zorunlu olan ayrılma akçesinin muaccel hale gelmesi şirketin mali durumunun iyi olmasını gerektirdiğinden (TTK m. 642), çıkma, limited ortağı açısından cazip bir tercih de olmayabilir.

Limited şirketin yönetimi ve temsili şirket sözleşmesiyle düzenlendiğinden (TTK m. 623/1), mahkemenin TTK m. 630/2 uyarınca sahip olduğu müdahale yetkisi, şirket sözleşmesine müdahale şeklinde de kullanılabilir. Bu doğrultuda, şirket sözleşmesindeki yönetimle ilgili hükümlerin kaldırılması veya sözleşmeye yeni hükümler dercedilmesi mümkündür. Öte yandan, mahkemenin yönetime müdahale yetkisi sınırsız değildir. Bu müdahale; (i) Kanunun izin verdiği hususlarda (*kanuna uygunluk*), (ii) haklı sebep teşkil eden vakıaların şirket açısından olumsuz etkisini ortadan kaldıracak nitelikte (*gereklilik*) ve (iii) bu olumsuz etkiyi ortadan kaldıracak ölçüde (*ölçülülük*) olmalıdır.

Haklı sebebin ortadan kaldırılması için yeterliyse, mahkemenin müdürün görevden alınması yerine yetkilerinin sınırlandırılmasına karar vermesi ölçülülük kistası gereğidir¹⁹. Çoğun içinde az da vardır kuralı nedeniyle, buna taleple bağlılık ilkesi [Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK) m. 26] engel oluşturmaz²⁰. Buna karşılık, yalnızca müdürün yetkilerinin sınırlandırılması talebi söz konusuysa mahkeme görevden almaya hükmedememelidir.

II. MÜDÜRÜN YETKİLERİNİN KALDIRILMASI

A. Yönetim ve Temsil Yetkilerinden Birini veya Her İkisini Kaldırma

Yönetim, şirketin iradesini oluşturmak, açıklamak ve uygulamak için yapılan faaliyetleri kapsar. Kavram, müdürün bu kapsamda karar alma ve yürütme fonksiyonunu ifade eder ve bir iç ilişki kurumudur. Yönetim yetkisi kapsamında müdür, bir yandan şirketin işlerini yürütürken diğer yandan şirketle ortaklar arasındaki ilişkilerle ilgili kanun ve sözleşme hükümlerini yerine getirir. Temsil ise, yönetsel işlem ve kararların dış ilişkide icrasıdır. Bu kapsamda şirket adına irade açıklanarak şirketi bağlayıcı işlemler yapılır²¹.

¹⁹ Aynı yönde bk. Kaya, “Mahkeme Kararıyla Azil,” 5116-17; Y. 11. HD, E.2012/9915, K.2014/1889, 4.2.2014, erişim tarihi Temmuz 9, 2023, <https://karararama.yargitay.gov.tr/>: “...davalının yöneticiliği döneminde başarı gösterdiğinin ortaya çıktığı, azli yerine idare ve temsil yetkisinin sınırlandırılmasının daha uygun çözüm olacağı gerekçesiyle davanın kabulüne...”. Aksi yönde bk. Aksu Özkan, “Bir Değerlendirme,” 326; Sevi, “Yönetim ve Temsil Yetkisi,” 447.

²⁰ Akdeniz, *Müdürün Görevden Alınması*, 130.

²¹ Yönetim ve temsil kavramlarıyla ilgili olarak bk. Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, N. 12-27a-b; Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu, *Ortaklıklar Hukuku II*, N. 1726; Yıldız, *Limited Şirketler*, 254.

Limited şirketin yönetim ve temsil organı müdür veya müdürler kuruludur. Müdür, kanunla veya şirket sözleşmesi ile genel kurula bırakılmamış olan yönetime ilişkin bütün konularda karar almaya ve bu kararları yürütmeye yetkilidir (TTK m. 623/3).

TTK'nin 630/2. maddesinde, yönetim ve temsil yetkisini kaldırmanın kapsamı "yönetim hakkının ve temsil yetkilerinin kaldırılmasına" şeklinde düzenlenmiş işlemler yapamayacaktır. Yine, ileri sürülen haklı sebebi ortadan kaldıracaksa, müdürün yalnızca yönetim yetkisine de müdahale edilebilir.

B. Görevden Alınan Müdürün Yerine Yeni Müdür veya Kayyım Atama

Mahkeme görevden alma kararıyla birlikte boşalan müdürlüğe yeni müdür atayabilir mi? Uygulamada bunu mümkün gören yargı kararı mevcuttur²². Müdürün görevden alınması gibi atanması da genel kurulun devredilemez yetkisidir (TTK m. 616/1, b). TTK m. 630/2 hükmü ile genel kurulun anılan yetkisine müdürün yalnızca görevden alınması açısından bir istisna getirildiğinden, mahkemenin her ne sebeple olursa olsun şirkete müdür atama yetkisi bulunmamaktadır²³. Mahkemenin şirket sözleşmesine müdahale yetkisine sahip olması da bu sonucu değiştirmeyecektir. Zira müdür ataması, şirketin yönetimi ve temsilinin şirket sözleşmesiyle düzenleneceğine dair TTK m. 623/1 hükmünde genel kurulun devredilemez yetkileri arasında düzenlenmiştir. Dolayısıyla görevden almayla birlikte mahkeme tarafından

²² Y. 11. HD, E.2016/2266, K.2017/4507, 19.9.2017, erişim tarihi Haziran 6, 2023, <https://karararama.yargitay.gov.tr/>.

²³ Y. 11. HD, E.2013/15316, K.2014/4750, 12.3.2014, erişim tarihi Temmuz 13, 2023, <https://karararama.yargitay.gov.tr/>; Y. 11. HD, E.2018/3556, K.2019/5299, 11.9.2019, erişim tarihi Ağustos 13, 2023, <https://karararama.yargitay.gov.tr/>; Y. 11. HD, E.2020/5848, K.2021/4202, 28.4.2021, erişim tarihi Temmuz 19, 2023, <https://karararama.yargitay.gov.tr/>; Y. 11. HD, E.2016/12601, K.2018/4153, 30.5.2018, erişim tarihi Ağustos 23, 2023, <https://karararama.yargitay.gov.tr/>; Akdeniz, *Müdürün Görevden Alınması*, 132; Aksu Özkan, "Bir Değerlendirme," 301; Aydoğan, "Müdürün Azli," 184; Kaya, "Mahkeme Kararıyla Azil," 5118; Kendigelen ve Kırca, *Cilt III*, N. 229; Yavuz, "Mahkeme Kararıyla Azil," 247; Şükrü Yıldız, "Sermaye Şirketlerine Yönetim Kayyımı Atanmasını Gerektiren Haller," *İstanbul Ticaret Üniversitesi SBD* 16, sayı 32 (2017): 97. Sorunun genel kurulda çözülmesinin mümkün olmadığı hallerde son çare olarak mahkeme tarafından bu yetkinin kullanılabileceği yönünde bk. Cuyan Kandıralıoğlu, "Müdürün Azli," 90-91.

yeni müdür atanması kanuna uygun değildir. Esasen, mahkeme tarafından şirketin işletme konusuna ve ihtiyaçlarına uygun bir müdür atanması her zaman mümkün değildir. Ayrıca atanan bu müdürün sorumluluğuyla ilgili başka sorunlar da gündeme geleceğinden, bu konuda varılan sonuç kanunun diğer hükümleriyle de uyumludur.

Müdürün TTK m. 630/2 uyarınca görevden alınmış olmasını, tek başına kayyım atama sebebi olarak gören yargı kararına da rastlanır²⁴. Oysa anılan hükümde Türk Medeni Kanunu'nda (TMK m. 426-428) düzenlenen kayyım atanmasına ilişkin esaslardan ayrılan bir kurala yer verilmemiştir. Bir tüzel kişi gerekli organlardan yoksun kalmışsa ve yönetimi başka yoldan sağlanamıyorsa o tüzel kişiye yönetim kayyımı atanabilir (TMK m. 427/1 (4)). Tüzel kişi ile temsilcisi arasında bir konuda menfaat çatışması bulunuyorsa ya da temsilcinin görevini yerine getirmesine bir engel varsa, ilgili tüzel kişiye bu sefer temsil kayyımı atanır (TMK m. 426/1 (2), (3)). Tüzel kişi bir ticaret şirketi ise, kayyım atanırken bu esasların yanı sıra ticaret şirketlerine has özellikler de dikkate alınmalıdır. Gerçekten, yapısına ve yönetim ilkelerine yabancı olduğundan ticaret şirketlerinde kayyımlığa istisnai olarak başvurulur²⁵. Hemen belirtelim, kollektif şirkette haklı sebeplerin varlığı halinde temsil yetkisinin bir ortağın başvurusu üzerine mahkemece kaldırılabilmesine ve gecikmesinde sakınca bulunan hallerde mahkemenin temsil yetkisini ihtiyati tedbir olarak kaldırıp bu yetkiyi bir kayyıma verebileceğine ilişkin TTK m. 235 hükmüne benzer bir düzenleme limited şirketler için öngörülmemiştir²⁶. Öngörülmüş olsaydı dahi TTK'nin 235. maddesinde öngörülen kayyım atama yetkisinin ihtiyati tedbir niteliği yani geçici mahiyeti göz ardı edilmemelidir. Bu itibarla, müdürün görevden

²⁴ Y. 11. HD, E.2013/17539, K.2014/9870, 28.5.2014, erişim tarihi Temmuz 3, 2023, <https://karararama.yargitay.gov.tr/>: “Kayyım tayini sadece organ boşluğu halinde değil, yöneticilerin azil sebepleri gerçekleştiğinde ve azledildiklerinde tayin edilebilir”. Benzer şekilde, müdürün yetkisini kötüye kullanması nedeniyle görevden alınması söz konusuysa, organ boşluğu bulunması koşulu aranmaksızın şirkete kayyım atanması gerektiği yönünde bk. Elif Akıncı, *Limited Şirketlerde Müdürün Azli* (Konya: Sayram, 2019), 127.

²⁵ Yıldız, “Yönetim Kayyımı,” 103 vd.; Özge Kuru, *Anonim Şirketlerde Temsil ve Temsil Yetkisinin Devri* (İstanbul: On İki Levha, 2022), 109, 111; Ersin Çamoğlu, “Anonim Ortaklığa Yönetim Kayyımı Atanması,” *İstanbul Barosu Dergisi* 91, sayı 5 (2017): 16, 20; Y. 11. HD, E.2021/464, K.2022/2646, 31.3.2022, erişim tarihi Eylül 2, 2023, <https://karararama.yargitay.gov.tr/>. TTK'nin 235. Maddesinde

²⁶ Bk. Yıldız, “Yönetim Kayyımı,” 100-101.

alınmasını takiben kayyım atanıp atanmayacağı sorunu kayyım atama esasları, ticaret (bilhassa sermaye) şirketlerinin özellikleri ve somut olayın gerekleri birlikte göz önünde bulundurularak çözümlenmelidir²⁷. İlk olarak, görevden almayı takiben şirketin organsız kalıp kalmayacağı ihtimaline göre bir değerlendirme yapılmalıdır:

a) Görevden alma, şirketin organsız kalmasına neden olmayacaksa kayyım tayin edilmez. Örneğin, 3 müdürden 1'i görevden alındığında, şirket sözleşmesinde farklı bir düzenleme öngörülmemişse, kalan iki müdür şirketin yönetimine ilişkin kararları alabileceğinden ve eksilen üyeliğin doldurulması için genel kurulun toplantıya çağırılması gibi ²⁸ gerekli işlemleri yapabileceğinden (TTK m. 624/3) kayyım atama koşulları mevcut değildir.

b) Görevden alma şirketin organsız kalmasına yol açabilir. Örneğin, tek müdür ya da birden fazla müdürün hepsi görevden alınırsa şirket yönetim organından yoksun hale gelir. Bu ihtimalde, kayyımlığın ticaret şirketleri açısından sakınılarak başvurulması gereken bir yöntem olduğu göz ardı edilmemelidir ve şirketin görevden almayı takiben oluşacak organ boşluğunun giderilmesi için gerekli mekanizmalara sahip olup olmadığına göre bir değerlendirme yapılmalıdır²⁹:

²⁷ Hükümde açıkça yetkilendirilmediğinden bahisle müdürü görevden alan mahkeme tarafından hiçbir şekilde kayyım atanamayacağı yönünde bk. Yıldız, "Yönetim Kayyımı," 105.

²⁸ Yönetim kurulunda boşalan üyeliğin kalan üyelerce doldurulabileceğine dair TTK m. 363/1 hükmüne benzer bir düzenleme limited şirketlerde bulunmadığından, anılan hüküm limited şirketlere kıyasen uygulanacak düzenlemeler arasında da yer almadığından ve müdür atanması genel kurulun devredilemez yetkilerinden olduğundan, TTK'nin 363/1. maddesinin limited şirketlerde uygulanmayacağı yönünde bk. Mustafa İsmail Kaya, "Limited Şirkette Müdürler Kurulunun Oluşumu ve İşleyişi," *Selçuk Üniversitesi HFD* 22, sayı 1 (2014): 71-72; Akıncı, *Müdürün Azli*, 135.

²⁹ Böyle bir değerlendirme yapmadan, şirket organsız kalacaksa her halükarda kayyım atanması gerektiği yönünde bk. Aksu Özkan, "Bir Değerlendirme," 327; Kaya, "Mahkeme Kararıyla Azil," 5129; Sevi, "Yönetim ve Temsil Yetkisi," 447. İki ortaklı limited şirkette bu yönde bk. Y. 11. HD, E.2015/9248, K.2016/4366, 20.4.2016, erişim tarihi Mayıs 16, 2023, <https://karararama.yargitay.gov.tr/>; Mustafa İsmail Çalış, *İki Ortaklı Limited Şirketlerde Kilitleme (Pat) Durumu* (İstanbul: On İki Levha, 2023), 79-81. Uygulamada da bu değerlendirmenin yapılmayarak görevden alınmayla birlikte derhal yönetim kayyımı atandığı kararlar çoğunluktadır. Bk. Y. 11. HD, E.2013/15316, K.2014/4750, 12.3.2014, erişim tarihi Temmuz 13, 2023, <https://karararama.yargitay.gov.tr/>; Y. 11. HD, E.2015/6874, K.2016/676, 25.1.2016,

b1) Şirket, yönetim organını yeniden oluşturabilmek için gerekli mekanizmalara sahipse, mahkeme, yönetim kayyımı atamaya yine yetkili değildir³⁰. Yönetim organının yeniden oluşturulabilmesi genel kurul tarafından müdür seçimi kararı alınmasını gerektirir. Mahkeme, gerekliyse, genel kurulu toplantıya çağrı işlemlerini yapmakla görevli bir temsil kayyımı atayabilir (TTK m. 426/1 (3)). Örneğin, dışarıdan atanan tek müdür görevden alındıysa genel kurulun alacağı seçim kararıyla organ boşluğu giderilebilir. Bu şirkete yönetim kayyımı atanması, yönetim kayyımı atanmasının “yönetimin başka yoldan sağlanamaması” koşuluna (TMK m. 427/1 (4)) ve yönetim kayyımının ticaret şirketleri açısından istisnai niteliğine aykırıdır.

b2) Öte yandan şirket, yönetim organının oluşturulabilmesi için gerekli mekanizmalara sahip olmayabilir. Bu sorun çoğunlukla, eşit oranda esas sermaye payına sahip iki ortaklı bir limited şirkette müdür olan ortaklardan birinin görevden alındığı ihtimalde gündeme gelir. İki ortaklı limited şirketin genel kurulunda kararlar kural olarak oybirliğiyle alınır (TTK m. 620). Görevden alma başvurusuna neden olan olaylar örgüsünün ve nihayet mahkemenin görevden alma kararının etkisiyle ortakların özellikle müdür seçimi kararında hemfikir olması çoğu zaman imkansızdır. Mahkeme, kararını verirken şirketin bu özel durumunu gözetmeli ve anılan kilitlenme hali nedeniyle şirket, yönetim organını yeniden oluşturulabilmek için gerekli

erişim tarihi Mayıs 19, 2023, <https://karararama.yargitay.gov.tr/>; Y. 11. HD, E.2016/12858, K.2018/4217, 4.6.2018, erişim tarihi Temmuz 21, 2023, <https://karararama.yargitay.gov.tr/>; Y. 11. HD, E.2017/1737, K.2019/967, 7.2.2019, erişim tarihi Ağustos 11, 2023, <https://karararama.yargitay.gov.tr/>. Atanan kayyımın genel kurul kararıyla yeni müdür atanana dek yetkili olduğu yönünde bk. Y. 11. HD, E.2020/1552, K.2021/1980, 3.3.2021, erişim tarihi Eylül 3, 2023, <https://karararama.yargitay.gov.tr/>; Y. 11. HD, E.2021/7287, K.2022/8794, 8.12.2022, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı, *Yargıtay Hukuk ve Ceza Dairelerinin Türk Ticaret Kanununa İlişkin Kararları 2022* (İstanbul: On İki Levha, 2023), 335-337.

³⁰ Y. 11. HD, E.2020/8129, K.2022/4802, 16.6.2022, erişim tarihi Eylül 14, 2023, <https://karararama.yargitay.gov.tr/>; Y. 11. HD, E.2020/8129, K.2022/4802, 13.6.2022, erişim tarihi Ocak 30, 2024, <https://mevzuat.sinerjias.com.tr/>; Akdeniz, *Müdürün Görevden Alınması*, 134. Benzer şekilde, organ yokluğu kısa bir süre içinde giderilebiliyorsa kayyım tayin edilemeyeceği yönünde bk. Mustafa Alper Gümüş, *Türk Medeni Hukukunda Kayyım* (İstanbul: Vedat, 2006), 109-10.

mekanizmalardan yoksun olduğundan şirkete yönetim kayyımı atanmasına karar vermelidir³¹.

C. Görevden Alınan Müdürün Yeniden Seçilmesini Yasaklama

Müdürün görevden alınması kararını takiben genel kurulun alacağı müdür seçimi kararı, görevden alma kararını etkisiz kılacaksa, mahkemenin buna karşı gerekli tedbirleri almaya yetkili olup olmadığı ayrıca incelenmelidir. Görevden alınan müdür şirkette %50'nin üzerinde esas sermaye payına sahipse, genel kurulda görevden alınan müdürün iradesi hilafına bir karar çıkması çok düşük bir ihtimaldir. O halde, mahkemenin görevden alma kararı, müdürün yeniden göreve gelme olasılığını bertaraf etme amaçlı birtakım tedbirler içerecek şekilde oluşturulabilir mi? Sorunun çözümünün, TTK m. 630/2 uyarınca açılan davaların büyük bir çoğunluğunu ilgilendirdiğini belirtelim.

Öğretide bir görüş, bu halde bir yönetsel boşluktan söz edileceğini, mahkeme tarafından görevden alma kararıyla birlikte gerekli tedbirlerin alınması gerektiğini (hatta yönetsel boşluk makul bir sürede doldurulamazsa TTK m. 636/2. veya 3. hükmü uyarınca şirketin feshine karar verilebileceğini) ileri sürse de mahkeme tarafından ne gibi tedbirler alınabileceği konusunda görüş belirtmemektedir³². Yazara göre, görevden

³¹ Böyle bir somut vakiada davacının şirkete kayyım atanması talebinin reddedilip de müdürün görevden alınması kararıyla yetinilen Yargıtay kararı için bk. Y. 11 HD, E.2021/3956, K.2022/7571, 31.10.2022, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı, *Kararlar 2022*, s. 337-338. Bu yapıdaki bir şirkette böyle bir durumda başvurulması gereken en doğru yol haklı sebeple müdürün görevden alınması değil, haklı sebeple şirketin feshi davası (TTK m. 636/3) açılmasıdır. Zira, TTK m. 630/2 uyarınca mahkemenin sahip olduğu müdahale yetkisi, bu yapıdaki şirketler açısından problemin çözümünde yeterli değildir. Haklı sebeple fesih davasında geniş yetkilerle donatılmış olan hakim, örneğin, haklı sebebin gerçekleşmesinde daha fazla kusurlu olan ortağın şirketten çıkarılmasına karar vererek şirketin faaliyetlerine devam etmesi sağlanabilecektir (Aynı yönde bk. Pulaşlı, *Şirketler Hukuku*, § 67 N. 831).

³² Yazarın görüşünü desteklemek üzere atıf yaptığı İsviçre kaynakları (Andermatt, "Beschränkung der Geschäftsführung," 473; Kratz, "Art. 815," N. 2) İsviçre Borçlar Kanunu (İBK)'nin 731b maddesine dayanmaktadır (İBK m. 819). Türk hukukunda bulunmayan bu hüküm herhangi bir ortağa veya alacaklıya, şirketin organizasyonunda eksiklik bulunduğu mahkemeden gerekli önlemlerin alınmasını isteme yetkisi vermektedir. Hükümde organizasyon eksikliği olarak sayılan haller arasında; şirketin organlarından birine sahip olmaması ve organın hukuka uygun bir şekilde oluşturulmaması sayılmaktadır.

alınan kişi, çoğunluk ortak tarafından yeniden müdür seçilirse, bunun tescili istemi ticaret sicili müdürlüğü tarafından Ticaret Sicili Yönetmeliği (TSY)'nin 34/1. ve 35. maddeleri uyarınca reddedilmelidir. Seçim kararının tescil edilmesi halinde ise kararın iptali (TTK m. 622) yoluna gidilebilir³³. Ticaret sicili müdürünün inceleme yetkisi sınırlı bir yetki olup bu hususun sicil müdürünün inceleme yetkisi kapsamına girmediği açıktır. Aynı şekilde, genel kurul kararının iptali davasında bunun iptal sebeplerinden sayılması güçtür. Zira görevden alınan müdürün yeniden seçimini yasaklayan bir kanun hükmü ya da mahkeme kararı bulunmamaktadır.

Böyle bir durumda azınlık ortağın müdürün görevden alınması yoluna değil de payını devretme³⁴ ya da şirketin feshine yol açacak düzeyde bir haklı sebep söz konusu ise şirketin feshi³⁵ yoluna başvurması elbette mümkündür. Bununla birlikte, bu imkanlar, azınlık ortak tarafından müdürün görevden alınması yolu tercih edildiği ihtimalde bir çözüm değildir.

TTK'nin 636/3. maddesi uyarınca, şirketin feshi istemiyle açılan davada hakim, fesih yerine davacı ortağın şirketten çıkarılmasına veya duruma uygun düşen diğer bir çözüme karar vermeye yetkilidir. TTK'nin 630/2. maddesinde böyle açık bir hükümlerle yetkilendirilmemiş olması hakimin gerekli tedbirleri almaya yetkili olmadığı anlamına gelmez. Fesih davası bakımından açık bir düzenleme yapılmasının nedeni, taleple bağlılık ilkesini (HMK m. 26) aşmak ve hakimin istemden başka bir şeye karar verebilmesinin önünü açmaktır. TTK m. 630/2 bağlamında ele aldığımız sorun ise, hakimin talepten başka bir şeye hükmetmesiyle ilgili değildir. Burada talep, müdürün yetkilerinin kaldırılmasıdır ve hakim koşulları mevcutsa yine buna karar verecektir. Sorun, mahkemenin "müdürün yetkilerini kaldırma" yetkisinin kapsamıyla ilgilidir.

Hakim, TTK m. 630/2 uyarınca, şirketin yönetim fonksiyonunun yerine getirilmesine engel olan haklı sebebin ortadan kaldırılması için kanuna uygunluk, gereklilik ve ölçülülük kısıtlarına göre gerekli tedbirleri almaya yetkili olduğuna ve ele aldığımız sorunda müdürün yalnızca görevden alınması, anılan sonucu elde etmek için yeterli olmadığına göre, görevden alma kararıyla birlikte hakim gerekli tedbirleri de almalıdır. En doğru tedbir,

³³ Sevi, "Yönetim ve Temsil Yetkisi," 448.

³⁴ Bu öneri için bk. Andermatt, "Beschränkung der Geschäftsführung," 473 vd.; Kandıralıoğlu Cuydan, "Müdürün Azli," 92.

³⁵ Bu öneri için bk. Aksu Özkan, "Bir Değerlendirme," 302.

haklı sebep şahsında gerçekleşen müdürün belirli süreliğine yeniden müdür seçilmesine yasak getirmektir. Bu tedbir kanuna uygundur; çünkü, 630/2 hükmü ile hakime tanınan yetki şirket sözleşmesiyle düzenlenen şirketin yönetimi ve temsiline müdahale yetkisi olup hakim bu yetkisine istinaden böyle bir yasak getirebilir. Gerekli olduğu konusunda şüphe duyulmayan bu tedbir, seçilme yasağını süreyle sınırlandırdığından aynı zamanda ölçülüdür de. TTK m. 630/2 hükmüyle, çoğunluğun aksi yöndeki iradesine rağmen hakime müdürün görevine müdahale etme yetkisi tanınmakla çoğunluk ilkesine zaten bir istisna getirildiğinden³⁶, anılan tedbirin, çoğunluk ilkesini ihlal ettiğinden de söz edilemez.

Görevden alınan müdür genel kurulda kendisini yeniden müdür seçtirebilecekse, mahkemenin görevden alma kararıyla yetinmesi, bile bile faydasız / etkisiz bir hüküm tesisi anlamına gelir. Şirketin menfaatini korumak amacıyla getirilmiş olan hüküm, bu amaca aykırı olarak uygulanamaz. Hükmün amacına uygun olarak uygulanması, haklı sebep şahsında gerçekleşen müdürün müdürlük yapmaması ve dolayısıyla şirketin yönetiminden gerçek anlamda uzaklaştırılmasıyla mümkündür. Görevden alınan müdür yeniden seçildiğinde, mahkemenin yasakladığı sonuca yasaya uygun olan başka yollarla erişilmiş olmaktadır. İşte, adeta “mahkeme hükmünün dolanılması” olarak nitelendirilebilecek bu durumu engellemeyi amaçlayan seçilme yasağı, mahkemenin yönetime müdahale yetkisi kapsamındadır.

Haklı sebeple görevden alınan müdürün yeniden seçilmesi, şirketin kötü yönetime terkedilmesi sonucunu doğurur. Kanun koyucu müdürün haklı sebep niteliğindeki davranışlarına kötü yönetimin diğer sonuçlarının uygulanmasını uygun görseydi, 630/2. maddeyi sevk etmez; sorunun çözümünü, anonim şirketlerde olduğu gibi, kanunda zaten mevcut olan diğer yöntemlere³⁷ bırakırdı³⁸.

Görevden alınan ortak müdür açısından müdür seçimi kararlarında oydan yoksunluk halı ise bu kapsamda alınabilecek bir tedbir değildir. Gerçi, görevden alınan müdürün kendisinin yanı sıra onun tarafından gösterilen kişinin müdür olarak seçilmesine bu surette engel olunabileceğinden, böyle

³⁶ Şener, *Limited Ortaklıklar*, 777.

³⁷ Sorumluluk davası açma (TTK m. 644, 553), esas sermaye payının devri (TTK m. 595), genel kurul kararlarına karşı iptal-butlan davası açma (TTK m. 622, 445 vd.), müdürlerin kararlarına karşı butlan davası açma (TTK m. 644, 391), haklı sebeple çıkma (TTK m. 638), haklı sebeple şirketin feshini isteme (TTK m. 636/3) gibi.

³⁸ Karş. Yıldız, “Yönetim Kayyımı,” 105.

bir tedbirin şirketin menfaatine olduğu düşünülebilir. Öte yandan, anılan tedbir, belirli konularla sınırlı dahi olsa ortağın asgari oy hakkının ortadan kaldırılması anlamına geleceğinden kanuna aykırı olup hakimın müdahale yetkisi kapsamına girmez (TTK m. 618/1, 447/1, a). Belirtilmelidir ki, çoğunluk ortak tarafından seçilen müdürün “onun adamı” olacağı varsayımıyla böyle bir tedbire başvurulması aşırı kurguculuk olup ölçülü de değildir.

Görevden alınan müdürün yeniden seçilmesine engel olmak amacıyla görevden almayla birlikte şirkete yönetim kayyımı atamak da alınabilecek tedbirler kapsamında akla gelebilir. Kayyım atanmasına sebebiyet veren organsızlık, tüzel kişinin organının oluşumundaki ya da çalışmasındaki hukuki ya da fiili tıkanmalar halinde gündeme gelir³⁹. Eldeki meselede ise, genel kurulun toplanması ya da karar alması açısından bir eksiklik bulunmamaktadır. Sorun, görevden alınan müdürün yeniden seçilmesi halinde, mahkemenin haklı sebep olarak tespit ettiği hususların şirketin yönetimine yeniden hakim olmasıdır. Ne var ki, kötü yönetim, kayyım tayinine sebebiyet vermez⁴⁰. Bu durumda kayyım atanabileceği kabul edilse bile, şirket yönetiminin belirsiz bir süreliğine bünyesine yabancı bir organa terkedilmesi ne kayyımlığın geçici mahiyetiyle ne de TTK'nin 630/2. maddesiyle korunmak istenen amaçla izah edilebilir. Bu nedenle, kayyım tayini hukuka uygun bir çözüm değildir.

III. MÜDÜRÜN YETKİLERİNİ SINIRLANDIRMA

A. Yönetim Yetkisini Sınırlandırma

Şirketin yönetimi şirket sözleşmesi ile düzenlenir (TTK m. 623/1). Şirket sözleşmesi ile düzenlenebilme, emredici hükümler ilkesi gereği kanunun izin verdiği ölçüdedir (TTK m. 579). Bu bağlamda, haklı sebep olarak müdürün

³⁹ Genel kurulun toplanamaması ya da karar nisabının sağlanamaması nedeniyle müdür seçimi yapılamaması veya seçim kararının geçersiz olması, yönetim organının hukuki yokluk; müdürlerin kendi aralarındaki ya da genel kurulun ortaklar arasındaki anlaşmazlıklar nedeniyle toplanıp karar alamaması ise müdürler ya da genel kurulun fiili yokluk halleri olarak gösterilebilir (Çamoğlu, “Yönetim Kayyımı,” 21-22).

⁴⁰ Y. 11. HD, E.2017/2553, K.2018/8029, 18.12.2018, erişim tarihi Mayıs 22, 2023, <https://karararama.yargitay.gov.tr/>; Çamoğlu, “Yönetim Kayyımı,” 24. Organ mevcut olup da herhangi bir engel nedeniyle gerekli yönetimi sağlayamadığında ya da organ ile tüzel kişilik arasındaki menfaat çatışması süreklilik arz ettiğinde şirkete yönetim kayyımı atanabileceğini ileri süren görüş için bk. Gümüş, *Kayyımlik*, 109, 120-21.

rekabet yasağına aykırı davranışları gösterilmişse müdahale yetkisi kapsamında mahkeme, şirket sözleşmesindeki rekabet yasağını kaldıran hükmün kaldırılmasına karar verebilir (TTK m. 626/2). Yine, haklı sebep teşkil eden hususların ortadan kaldırılmasını sağlayacaksa, müdürün belirli kararlarını veya münferit sorunları genel kurulun onayına tabi tutabilir⁴¹ (TTK m. 625/2, 616/2, a). Örneğin, haklı sebep teşkil eden olay şirket varlıklarının değerinden düşük fiyata satılması ise, bu türden satışlarda genel kurulun onayının alınması koşulu getirebilir ve yine bu koşulun etkili olması için gerekliyse genel kurulun onay kararı için bir karar nisabı öngörebilir (TTK m. 620). Bundan başka, müdürler kurulunun karar nisabı olarak oy çokluğu yerine daha ağır bir nisaba karar verebileceği gibi, eşitlik halinde söz konusu olan başkanın üstün oyunun kaldırılmasına da hükmedebilir (TTK m. 624/3). Bu kapsamda, müdürün yönetim yetkisi miktar ve / veya konu itibarıyla de sınırlandırılabilir⁴².

Müdürün yönetim yetkisine getirilen sınırlandırmalar, iç ilişkiyi ilgilendirdiğinden üçüncü kişilere karşı ileri sürülemez⁴³. Mahkeme kararının ticaret siciline tescil ve TTSG'de ilan edilmiş olması; hatta, üçüncü kişilerin sınırlandırmalara vakıf olması sonucu değiştirmez. Mahkemenin öngördüğü sınırlamaların, müdürler açısından frenleyici etki doğurması beklenir. Yönetim görevini ifa ederken uyulması zorunlu olan talimat niteliği taşıyan bu sınırlamalara uyulmaması nedeniyle şirket zarara uğrarsa müdürün sorumluluğu gündeme gelir.

⁴¹ Müdürlerin devredilemez ve vazgeçilemez görevleri genel kurul onayına tabi tutulamaz. Kendigelen ve Kırcı, *Cilt III*, N. 248; Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, N. 22-36; Şener, *Limited Ortaklıklar*, 665; Hanife Doğrusöz Koşut, "Limited Şirket Sözleşmesinde Yer Alan 'Belirli Müdürler Kurulu Kararlarının veya Münferit Sorunların Genel Kurul Onayına Sunulması Zorunluluğu Getiren' Hükümlerin Değerlendirilmesi," içinde *1. Ticaret Hukuku Kongresi 2021 Tebliğler*, ed. Mehmet Bahtiyar, Mete Tevetoğlu, Betül Aktaş, Hakan Tokbaş (İstanbul: Aristo, 2021), 472. Aksi yönde bk. Hasan Karakılçık, "Limited Ortaklıkta Müdürlerin Belirli Kararları ve Münferit Sorunları Genel Kurul Onayına Sunmaları (TTK m. 625/2 Üzerine Bir Değerlendirme)," içinde *Türkiye Adalet Akademisi Türk Ticaret Kanunu'nun 5. Yıl Sempozyumu Tebliğler Kitabı*, ed. Erol Ulusoy, Yusuf Demirci (Ankara: Türkiye Adalet Akademisi, 2018), 471 vd.

⁴² Sevi, "Yönetim ve Temsil Yetkisi," 447.

⁴³ Esra Hamamcıoğlu, *Aile Tipi Limited Şirketlerde Şirket Sözleşmesi* (Ankara: Yetkin, 2022), 445-47; Karakılçık, "Genel Kurul Onayı," 479; Kendigelen ve Kırcı, *Cilt III*, N. 249; Doğrusöz Koşut, "Genel Kurul Onayı," 473, 477; Şener, *Limited Ortaklıklar*, 670.

B. Temsil Yetkisini Sınırlandırma

Limited şirketin yönetimi olduğu gibi temsili de şirket sözleşmesiyle düzenlenir (TTK m. 623/1). Hakim, TTK'nin 630/2. maddesi uyarınca temsille ilgili şirket sözleşmesi hükümlerine müdahaleye de yetkilidir. Bununla beraber, ticari hayatın gereklilikleri açısından üçüncü kişilerin temsilcinin şirket adına işlem yapmaya yetkili olduğuna dair güveninin korunması esastır. Temsil yetkisinin bu özelliği nedeniyle hakimin bu yetkiye müdahale imkanı, yönetim yetkisine müdahale imkanından dar kapsamlıdır.

1. Kişi ve Yer İtibariyle Sınırlandırma

Limited şirkette müdürlerin temsil yetkisinin sınırlandırılması konusunda anonim şirkete ilişkin hükümler kıyasen uygulanır (TTK m. 629/1). Buna göre, müdürlerin temsil yetkisi ya sadece merkezin veya bir şubenin işlerine özgülenerek (yer itibariyle) ya da birlikte kullanılmak üzere (kişi itibariyle) sınırlandırılabilir. Bu sınırlandırmalar tescil ve ilan edildiğinde üçüncü kişilere karşı geçerlidir (TTK m. 371/3). Dolayısıyla temsil yetkisi açısından kişi veya yer itibariyle getirilmiş geçerli bir sınırlandırma söz konusu iken, müdürün buna uymadan üçüncü kişilerle yaptığı işlemler, sınırlandırmalara aykırı olduğu ölçüde şirketi bağlamaz. Temsil yetkisinin mahkeme tarafından sınırlandırılmasına özgü bir yöntem kanunda düzenlenmemiştir. Bu açıdan, hem ticari hayatın gerekleri gözetilerek hem de iyi niyetli üçüncü kişilerin korunması amacıyla düzenlenen TTK m. 371/3 hükmünde öngörülen sistem hakimin müdahalesi bakımından da geçerlidir⁴⁴.

Kişi itibariyle sınırlandırma, birden fazla müdür bulunduğu söz konusu olabilir. Tek müdür mevcutsa, bu müdürün temsil yetkisinin ortaklardan biriyle ya da mahkemece atanacak kayyım ile birlikte kullanılmak üzere sınırlandırılması mümkün değildir⁴⁵. Zira müdür atama genel kurulun

⁴⁴ Sevi, "Yönetim ve Temsil Yetkisi," 447; Aydoğan, "Müdürün Azli," 181; Y. 11. HD, E.2018/4319, K.2019/5759, 24.9.2019, erişim tarihi Ağustos 11, 2023, <https://karararama.yargitay.gov.tr/>; Y. 11. HD, E.2019/5156, K.2020/3795, 5.10.2020, erişim tarihi Mayıs 7, 2023, <https://karararama.yargitay.gov.tr/>; Y. 11. HD, E.2020/1233, K.2021/3661, 14.4.2021, erişim tarihi Ağustos 17, 2023, <https://karararama.yargitay.gov.tr/>.

⁴⁵ Aksi görüş için bk. Aksu Özkan, "Bir Değerlendirme," 326-327; Sevi, "Yönetim ve Temsil Yetkisi," 447. İkincinin mümkün olduğu görüşü için bk. Aydoğan, "Müdürün Azli," 181, karşı. 184.

devredilemez yetkisi olup mahkeme müdür atamaya yetkili olmadığı gibi, organsızlık halinin bulunmadığı anılan ihtimalde kayyım atamanın koşulları da mevcut değildir.

Sınırlandırma neticesinde şirket işleri sürdürülemez hale gelecekse koşullar şeklen uygun olsa bile mahkeme temsil yetkisinin kişi itibariyle sınırlandırılmasına karar veremez. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi bir kararında, şirket işlerinin aksamasına neden olacağından aralarında boşanma davası nedeniyle ihtilaf bulunan kişilerin birlikte temsille yetkilendirilemeyeceğini içtihat etmiştir⁴⁶.

2. Diğer Sınırlamalar

Diğer sınırlamalardan kasıt, kişi ve yer itibariyle olanlar dışında kalan her türlü sınırlandırmadır. Müdürün temsil yetkisine getirilebilecek bu türden; özellikle, konu ve / veya miktar itibariyle sınırlandırmalarla somut olayda ileri sürülen haklı sebebin ortadan kaldırılması ve şirketin kendi organları eliyle yönetilmeye devam etmesi mümkün olabilir.

Bu konuda öncelikle başvurulması gereken düzenleme TTK m. 371/3 hükmüdür (TTK m. 629/1). Buna göre, “temsil yetkisinin sınırlandırılması, iyiniyet sahibi üçüncü kişilere karşı hüküm ifade etmez”. Diğer sınırlandırmaların hüküm ifade etmeyeceği çevre “iyiniyet sahibi üçüncü kişiler” olarak belirlenmiştir. Buradaki üçüncü kişi, şirketin dış ilişkilerinin muhatabı olan kişidir. Hükmün mefhumu muhalifinden çıkarılan ilk sonuç, diğer sınırlandırmaların iyi niyetli olmayan üçüncü kişilere karşı ileri sürülebileceğidir⁴⁷. İkinci sonuç ise, diğer sınırlandırmaların iç ilişkide geçerli olarak hüküm ve sonuç doğuracağıdır. Bu itibarla, ticaret siciline tescil ve TTSG’de ilan edilmiş olsalar dahi iyi niyetli üçüncü kişiler açısından geçerli olmayan diğer sınırlandırmalar iç ilişkide sonuçlarını doğuracak olup, buna

⁴⁶ Y. 11. HD, E.2013/3073, K.2013/5482, 20.3.2013, erişim tarihi Ağustos 11, 2023, <https://karararama.yargitay.gov.tr/>.

⁴⁷ İyi niyetin ortadan kalkması için üçüncü kişinin sınırlandırmayı fiilen bilmesi (müspet vukuf) gerektiği yönünde bk. (Çamoğlu, *Limited Ortaklıklar*, N. 351); Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, N. 12-78; Pulaşlı, *Şirketler Hukuku*, § 67 N. 62. Üçüncü kişinin bilgisizliğinin ağır ihmalden kaynaklandığı hallerde de diğer sınırlandırmaların kendisine karşı ileri sürülebileceği yönünde bk. İsmail Kırca, “Ticaret Şirketlerinde Temsil Yetkisine Getirilen ve Tescilli Caiz Olmayan Sınırlandırmaların Üçüncü Kişilere Etkisi,” *BATİDER* 17, sayı 3 (1994): 157.

aykırı olarak yapılan işlemler nedeniyle şirketin uğrayacağı zarardan müdürün sorumluluğu gündeme gelecektir⁴⁸.

Hemen belirtelim, şirket sözleşmesiyle tescil ve TTSG’de ilan edilip de sicilin olumlu etkisinin uygulanacağı konular arasında yer alan “temsil yetkisinin kullanılma şekli” (TTK m. 587/1, ı) ile kastedilen, temsil yetkisinin münferit mi, birlikte mi yoksa yer itibariyle sınırlı olarak mı verildiğidir. Dolayısıyla diğer sınırlandırmalar tescil edilmiş olsalar dahi bunlar hakkında sicilin olumlu etkisi geçerli değildir.

Peki, temsile yetkili olmayan müdürlerin sınırlı yetkiye sahip ticari vekil olarak atanabilmesine izin veren⁴⁹ TTK’nin 629/3. maddesi diğer sınırlandırmalar bakımından hukuki dayanak teşkil edebilir mi? Bunun mümkün olduğu kabul edilirse mahkeme, müdürün temsil yetkisini kapsam itibariyle, temsil yetkisi sınırlandırılmış ticari vekilin yetkisine indirgeyebilecek ya da temsil yetkisinin kaldırılmasına karar verdiği müdürün ayrıca sınırlı yetkili ticari vekil olarak atanmasına karar verebilecektir. Bu soruya birçok açıdan olumsuz cevap verilmelidir. İlki, temsil yetkisinin sınırlandırılmasında kural TTK’nin 371/3. maddesi (TTK m. 629/1) olup, 6552 sayılı Kanun’la TTK’nin 629. maddesine eklenen anılan fıkra hükmü istisnai nitelik taşıdığından dar yorumlanmalıdır⁵⁰. İkinci olarak, TTK m. 629/3 uyarınca sınırlı yetkili ticari vekil atama yetkisi, şirket sözleşmesiyle kendilerine bırakılmış olması koşuluyla⁵¹ müdürlere aittir (TTK m. 623/1, 631/1). Müdürler açısından bu yetki yönetim örgütünün belirlenmesi şeklindeki devredilemez yetki kapsamında olup mahkeme tarafından

⁴⁸ Karaahmetoğlu, *Temsil*, 186, 188; Birgül Sopacı Öztuna, *Limited Şirketlerde Müdür* (Ankara: Seçkin 2022), 159; Şener, *Limited Ortaklıklar*, 707; Yıldırım, *Müdürün Hukuki Durumu*, 119.

⁴⁹ TTK’nin 629/3. maddesinde 371/7. maddeye yapılan atıf nedeniyle temsil yetkisine sahip olmayan müdürler de sınırlı yetkili temsilci olarak atanabilir (Çamoğlu, *Limited Ortaklıklar*, N. 351; Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, N. 22-51). TTK m. 371/7’den farklı olarak 629/3 hükmünde sınırlı yetkili temsilci olarak atanabilecek kişiler arasında temsil yetkisi bulunmayan müdürlerin sayılmadığı gerekçesiyle aksi yönde bk. Veliye Yanlı ve Gül Okutan Nilsson, “Anonim ve Limited Şirketlerde Sınırlı Yetkili Temsilci Tayini,” *BATİDER* 30, sayı 4 (2014): 37-8.

⁵⁰ İsmail Kırca, “TTK m. 371.7 Hakkında Bir İnceleme: AB’ye Üyelik Yolunda Geri Adım,” *BATİDER* 30, sayı 3 (2014): 37.

⁵¹ Yanlı ve Okutan Nilsson, “Sınırlı Yetkili Temsilci Tayini,” 39-40.

kullanılamaz (TTK m. 625/1, b). Bir an için mahkemenin buna yetkili olduğu ve ayrıca atanacak temsilcinin yetkilerinin kapsamı mahkeme kararıyla görünür hale geleceğinden böyle bir temsilci atanması için gerekli olan iç yönerge hazırlanması gibi diğer koşulların aranmayacağı kabul edilse bile, bu kapsamda atanan temsilciler için öngörülen özel sorumluluk hükmü nedeniyle mahkemece bu yola başvurulması TTK m. 630/2 hükmünün amacıyla bağdaştırılamaz. Gerçekten, TTK'nin 629/3 ve 371/7. maddelerine göre, bu hükme göre atanan kişilerin, şirkete ve üçüncü kişilere verecekleri her türlü zarardan müdürler sorumludur⁵². Şirketin menfaatine aykırı olan davranışları nedeniyle temsil yetkisi TTK m. 629/3 ve 371/7'ye uygun olarak sınırlandırılan müdürün, bu sefer şirkete zarar verebilecek davranışlarından sorumsuz hale getirilerek atanması ile şirket menfaatinin korunmayacağı aşıkardır.

TTK m. 630/2 hükmüyle hakime tanınmış olan sınırlandırma yetkisi, ticari hayatın önemli ilkelerinden biri olan işlem güvenliği ilkesine dayanarak oluşturulmuş temsil sisteminden sapmayı haklı gösterecek şekilde düzenlenmemiştir. Gerçekten, anılan hüküm, müdürün temsil yetkisinin sınırlandırılması konusunda yetkiliyi ve sınırlandırma sebeplerini düzenlemeyi amaçlar⁵³. Bundan öte, sınırlandırmanın içeriği hakkında kanundan ayrılan bir hüküm öngörme amacı bulunmamaktadır. Kanun koyucunun böyle bir niyeti olsaydı bunu, şirketin haklı nedenle feshinde benimsediği yöntemde olduğu gibi, temsil yetkisinin sınırlandırılmasına ilişkin ilkelerden sapmaya açıkça izin veren bir düzenlemeyle yapması gerekirdi.

Yargıtay'ın diğer sınırlamalar konusunda verdiği kararlarda istikrar yoktur. Müdürün yönetim ve temsil yetkisinin pay ve paydaş çoğunluğu ile kullanılması şeklinde sınırlandırılmasına karar veren Bölge Adliye Mahkemesi kararını, hem müdür sıfatı bulunmayan ortaklara temsil yetkisi tanındığı hem de böyle bir sınırlandırmanın icrasının mümkün olmayacağı gerekçeleriyle bozan Yargıtay, kararında ayrıca şu açıklamalara yer vermiştir⁵⁴: “[Mahkemece verilen hüküm], sınırlamanın yer itibariyle mi veya birlikte temsil şeklinde mi yahut da miktar konu ve içerik bakımından mı

⁵² Bu konuda bk. Kırcı, “Geri Adım,” 35.

⁵³ Bk. Abuzer Kendigelen, *Yeni Türk Ticaret Kanunu (Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler)* (İstanbul: On İki Levha, 2012), 545.

⁵⁴ Y. 11. HD, E.2018/3556, K.2019/5299, 11.9.2019, erişim tarihi Ağustos 13, 2023, <https://karararama.yargitay.gov.tr/>.

olduğu hususunda da hiçbir tereddüte yer vermeyecek şekilde ayrıntılı ve açık düzenleme içermemektedir”. Bölge Adliye Mahkemesi’nin kararını isabetli gerekçelerle bozan Yargıtay’ın bu açıklamalarına ise az yukarıda bahsettiğimiz gerekçelerle katılmak mümkün değildir. Yargıtay bundan on üç gün sonra verdiği başka bir kararında TTK’nin 371/3 hükmüne gönderme yaparak sınırlandırmanın ancak yer ve kişi itibarıyla olabileceğine hükmetmiştir⁵⁵. Öte yandan daha sonraki tarihli bir kararıyla müdürün temsil yetkisine konu itibarıyla sınırlandırma getiren yerel mahkeme kararını onamıştır⁵⁶.

C. Onay veya Denetim Kayyımı Atama

Uygulamada onay veya denetim kayyımı adı altında kayyım atanarak müdürün temsil yetkisi yargılama sürecinde geçerli olmak kaydıyla tedbiren sınırlandırılmaktadır⁵⁷. Bu yöntemde, müdür görevden alınmamakta; ancak, işlemlerinden bazılarının ya da tamamının geçerli olması, kayyımın onay vermesi koşuluna bağlanmaktadır. Mahkemenin görevden alma davasında nihai kararını böyle bir içerikle tesis ederek müdürün yetkilerini sınırlandırıp sınırlandıramayacağı incelenmelidir.

⁵⁵ Y. 11. HD, E.2018/4319, K.2019/5759, 24.9.2019, erişim tarihi Ağustos 11, 2023, <https://karararama.yargitay.gov.tr/>.

⁵⁶ Y. 11. HD, E.2019/1497, K.2019/7916, 9.12.2019, erişim tarihi Ağustos 11, 2023, <https://karararama.yargitay.gov.tr/>: “davalı ...’nin Siirt Çakıcı İnşaat Taahhüt Sanayi Ltd. Şti.’nin taraf olduğu dava ve icra takiplerinden feragat etme ve bu şirkete ait taşınmazların satma konusundaki yetkisinin kaldırılması suretiyle sınırlandırılmasına [karar vermesi yerindedir]”.

⁵⁷ Görevden alma davasında verilen “onay kayy[ı]mı olarak atanan ...’in görevinin karar kesinleşinceye kadar devamına...” şeklindeki karar için bk. Y. 11. HD, E.2018/5120, K.2019/6383, 9.10.2019, erişim tarihi Ağustos 11, 2023, <https://karararama.yargitay.gov.tr/>. Ayrıca bk. Y. 11. HD, E.2014/8486, K.2014/11540, 16.6.2014, erişim tarihi Ağustos 11, 2023, <https://karararama.yargitay.gov.tr/>. Haklı sebeple fesih davasında verilen “...TTK.nun 636/5 maddesi gereğince davalı şirkete denetim kayyımı atanmasına, ...Ltd. Şti adına yapılacak 50.000-TL üzerindeki tasarruf işlemlerinin denetim kayyımının onayına tabi tutulmasına, denetim kayyımı olarak re’sen ...’in atanmasına...” şeklindeki karar için bk. İstanbul BAM 12. HD, E. 2021/1034, K. 2021/978, 24.6.2021, erişim tarihi Ağustos 21, 2023, <https://legalbank.net/arama>. İptal davasında yapılan onay kayyımı ataması için bk. İstanbul BAM 13. HD, E.2018/96, K.2018/113, 21.2.2018, erişim tarihi Ağustos 21, 2023, <https://legalbank.net/arama>.

İlk olarak, mahkemenin alacağı bu türden tedbirler, hüküm kesinleşinceye kadar olan süreç için geçerli olup geçici hukuki koruma mahiyetindedir. Dayanağı özel bir kanun hükmü (HMK m. 389) olan bu tedbir, esas hakkındaki kararın içeriğini oluşturmaya elverişli değildir⁵⁸. Şirketin kendi organları eliyle yönetilmesi kural olduğundan, anılan yöntem, limited şirketin yönetim ilkeleriyle de bağdaşmamaktadır. Şirketin yönetimi için kayyım tayini organsızlık haline özgü istisnai bir yoldur. Hem de organın mevcut olduğu anılan ihtimalde hakim, bu istisnai yola başvuruya yetkili değildir.

Bundan başka, böyle bir sınırlandırma TTK m. 371/3 uyarınca iyi niyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülemeyecektir. Müdürün kayyımın onayını almadan iyi niyetli üçüncü kişilerle yapmış olduğu işlemler geçerliliğini koruyacaktır. Müdürün yapacağı işlemlerin kayyım onayına bağlı olduğu hususu, ticaret siciline tescil ve TTSG’de ilan edilmiş olsa dahi sonuç değişmez. Öyle ki, sicilin olumlu etkisi, kanunun ticaret siciline tescil edilmesine izin verdiği konularda doğar (TTK m. 36/1). TTK’nin 587/1. maddesinin 1 bendi ile sicilin olumlu etkisinin doğmasına izin verilen “Temsil yetkisinin kullanılma şekli”, temsil yetkisi açısından kanunun izin verdiği yani TTK m. 371/3 hükmünde düzenlenen kullanım şeklidir (TTK m. 629/1).

Yargıtay’ın kimi kararlarında müdürün yetkilerinin bu şekilde sınırlandırılmasına izin verildiği görülmektedir⁵⁹. Bununla beraber, ilk derece mahkemesinin, müdürün şirketi temsilen yapacağı tüm işlemlerin şirkete atanacak bir kayyım onayından sonra geçerli olması ve temsil yetkisinin bu şekilde sınırlandırılması şeklinde verdiği kararı Yargıtay isabetli bir şekilde yer verdiği şu gerekçeyle bozmuştur⁶⁰:

⁵⁸ Geçici hukuki koruma tedbirleri hakkında bk. Muhammet Özekes, *Pekcanitez Usul C. III* (İstanbul: On İki Levha, 2017), 2461 vd.

⁵⁹ Y. 11. HD, E.2016/4670, K.2017/3015, 24.5.2017, erişim tarihi Ağustos 17, 2023, <https://karararama.yargitay.gov.tr/>: “...kayyımın davalı müdürün yanında mı kayyım olarak atandığı, müdürün yetkilerinin kaldırılıp kaldırılmadığı, kayyımın hangi konuda ve ne kadar süre ile yetki verildiği...” hususlarında açıklık bulunmadığı gerekçesiyle yerel mahkeme kararı bozulmuştur. Y. 11. HD, E.2012/9915, K.2014/1889, 4.2.2014, erişim tarihi Temmuz 9, 2023, <https://karararama.yargitay.gov.tr/>: “...davalının şirketi idare ve temsil yetkisinin...10.000.00 TL’nin üzerinde yapacağı işlemleri kayyım heyetinin onayına sunması suretiyle sınırlandırılmasına...”.

⁶⁰ Y. 11. HD, E.2018/4319, K.2019/5759, 24.9.2019, erişim tarihi Ağustos 11, 2023, <https://karararama.yargitay.gov.tr/>.

Mahkemece, bu kararın dayanağı olarak TTK [nin] 630/2 ve 3. maddeleri gösterilmiş ise de, bu maddelerde müdürün yetkisinin sınırlandırılabilceği belirtilmiş olup, maddedeki sınırlandırmanın amacı müdürün yetkisi dahilinde yaptığı işlerin kayyım onayına tabi tutulması değildir. Böyle bir yorum, TMK'da düzenlenen kayyım müessesesi ile bağdaşmadığı gibi TTK'nın 629/1. maddesinin atfıyla limited şirketlere de uygulanması mümkün olan TTK'nın 371/3. maddesi gereğince, ancak temsil yetkisinin sadece merkezin veya bir şubenin [işlerine] özgülendirilmesine veya birlikte kullanılmasına ilişkin sınırlandırmalar [için] geçerli olup, TTK'nın 630/2 ve 3. fıkralarında belirtilen sınırlandırma da ancak kanunda belirtilen bu hallere ilişkin olarak yapılabilir. Bu durumda, mahkemece TTK 630/2 ve 3. maddelerine dayalı olarak müdürü azletmeden kayyım tayini ve müdürün yetkilerinin de kayyım denetimine tabi tutulması ve bu suretle sınırlandırıldığının kabul edilmesi doğru [değildir].

Bu itibarla, TTK m. 630/2 uyarınca açılmış davalarda mahkemenin nihai kararıyla, müdürün gerek yönetim gerekse temsil yetkisinin kayyım onayına tabi tutularak sınırlandırılması hukuki dayanaktan yoksun olduğu kadar kanunun sermaye şirketleri için öngördüğü temsil sistemine de aykırıdır. Bu türden bir tedbire geçici hukuki koruma tedbiri olarak başvurulması ise, özel kanun hükmüne dayandığından (HMK m. 389, 391/1) mümkündür⁶¹.

SONUÇ

TTK'nın 630/2. maddesinin amacı, şirketin kötü yönetilmesine neden olan haklı sebebin ortadan kaldırılarak yönetim organının işlevsel hale gelmesini sağlamaktır. Hükümle korunmak istenen şirketin menfaati olduğuna göre, hükmün amacına ulaşması için mahkemenin müdahale yetkisinin kapsamı şirketin menfaati doğrultusunda belirlenmelidir. Bu itibarla, mahkeme, yalnızca müdürü görevden almaya değil; haklı sebebin ortadan kaldırılarak organın fonksiyonunu ifa eder hale gelmesini sağlayacak tedbirlere hükmetmeye de yetkilidir. Hükümün lafzı da mahkemenin kullanacağı yetkinin teknik anlamda görevden almayla sınırlı olmadığına göstergesidir.

Limited şirketin yönetimi ve temsili şirket sözleşmesiyle düzenlendiğine göre (TTK m. 623/1), şirketin yönetimine müdahale yetkisinin kullanılması,

⁶¹ Aynı yönde bk. Aydoğan, "Müdürün Azli," 184-185.

şirket sözleşmesine müdahale etme şeklinde de gerçekleşebilir. Bununla birlikte, mahkemenin müdahale yetkisi sınırsız değildir. Yetki, kanunun izin verdiği hususlarda (*kanuna uygunluk*), haklı sebep teşkil eden vakıaların şirket açısından olumsuz etkisini ortadan kaldıracak nitelikte (*gereklilik*) ve ölçüde (*ölçülülük*) kullanılabilir.

Mahkeme tarafından, müdürün yönetim ve temsil yetkilerinin birlikte kaldırılmasına karar verilebileceği gibi, haklı sebep teşkil eden vakıaların ortadan kaldırılması için yeterliyse, müdürün yalnızca yönetim yetkisi veya yalnızca temsil yetkisi de kaldırılabilir.

Görevden alınan müdürün yerine yeni müdür atamaya mahkeme yetkili değildir. Müdürün görevden alınmasını takiben şirkete kayyım atanıp atanmayacağına ise, kayyım atama esasları, limited şirketin yönetim ilkeleri ve somut olayın özellikleri birlikte göz önünde bulundurularak karar verilmelidir. Buna göre, görevden alma, şirketin organsız kalmasına neden olmayacaksa kayyım atanmaz. Görevden alma sonucunda şirket organsız kalacaksa, bu sefer, görevden almayı takiben oluşacak organ boşluğunun giderilmesi için şirketin gerekli mekanizmalara sahip olup olmadığına bakılmalıdır. Bu durumda kayyım ancak, şirket yönetim organını yeniden oluşturabilmek için gerekli mekanizmalara sahip değilse atanabilir.

Görevden alınan müdür şirkette %50'nin üzerinde esas sermaye payına sahipse, hakim müdahale yetkisi kapsamında ayrıca görevden alınan müdürün belirli süreliğine yeniden müdür olarak seçilmesini yasaklayabilir.

Mahkeme tarafından müdürlerin yönetim yetkisine getirilen sınırlandırmalar, iç ilişkiyi ilgilendirir. Tescile ve ilana tabi hususlar arasında yer almadığından (TTK m. 587/1) mahkeme kararının bir şekilde ticaret siciline tescil ve TTSG'de ilan edilmiş olması; hatta üçüncü kişilerin bu sınırlandırmalara vakıf olması sonucu değiştirmez. Temsil yetkisine müdahale bakımından ise TTK'nin 371/3. maddesinde öngörülen sistem geçerlidir. Buna göre, müdürlerin temsil yetkisine getirilen ancak yer ve kişi itibarıyla sınırlandırmalar, tescil ve ilan edildiklerinde üçüncü kişilere karşı geçerlidir. Diğer sınırlandırmalar, iyi niyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülmez; sonuçlarını iç ilişkide doğurur. Dolayısıyla temsil yetkisine getirilen diğer sınırlandırmalara aykırı olarak yapılan işlemler nedeniyle şirketin uğrayacağı zarardan müdürler sorumludur.

Hem kayyım atama esaslarına hem de limited şirketin yönetim ilkelerine aykırı olduğu için bu yetki kapsamında mahkeme tarafından onay kayyımı atanması mümkün değildir.

KAYNAKÇA

Akdeniz, Umut. *Limited Şirketlerde Müdürün Görevden Alınması*. Ankara: Seçkin, 2021.

Akıncı, Elif. *Limited Şirketlerde Müdürün Azli*. Konya: Sayram, 2019.

Aksu Özkan, Raziye. "Limited Şirkette Müdürlerin Yönetim ve Temsil Yetkisinin Mahkeme Tarafından Kaldırılması ve Sınırlandırılması Hakkında Bir Değerlendirme." *Hacettepe HFD*, özel sayı (2022): 296-337.

Andermatt, Adrian. "Beschränkung der Geschäftsführung auf einen Einzelnen Gesellschafter bei der GmbH - Unter besonderer Berücksichtigung der Abberufung des geschäftsführenden Gesellschafters." *Der Schweizer Treuhänder*, sayı 6-7 (2009): 470-73.

Aras, Çağlar Doğu. "TTK Madde 630." İçinde *Şirketler Hukuku Şerhi Cilt 4: Türk Ticaret Kanunu md. 564-644*, Editör Kemal Şenocak. Ankara: Seçkin, 2023.

Aydoğan, Fatih. "Limited Şirket Müdürünün Azli." İçinde *Yürürlüğünün 8. Yılında ve Yargıtay Kararları Işığında Türk Ticaret Kanunu Sempozyumu IV (Tebliğler ve Tartışmalar) 23 Ekim 2020*, Editörler Arslan Kaya, Fatih Arıcı, Pelin Tokcan, Numan Sönmez, Müge Evlek, Mahmut Arif Koçak, 173-89. İstanbul: On İki Levha, 2021.

Ayhan, Rıza, Hayrettin Çağlar ve Mehmet Özdamar. *Şirketler Hukuku Genel Esaslar*. Ankara: Yetkin, 2022.

Bahtiyar, Mehmet. *Ortaklıklar Hukuku*. İstanbul: Beta, 2022.

Bilgili, Fatih ve Ertan Demirkapı. *Şirketler Hukuku Dersleri*. Bursa: Dora, 2020.

Çalış, Mustafa İsmail. *İki Ortaklı Limited Şirketlerde Kilitleme (Pat) Durumu*. İstanbul: On İki Levha, 2023.

Çamoğlu, Ersin. *Limited Ortaklıklar Hukukunun Temel İlkeleri*. İstanbul: Vedat, 2020.

Çamoğlu, Ersin. "Anonim Ortaklığa Yönetim Kayyımı Atanması." *İstanbul Barosu Dergisi* 91, sayı 5 (2017): 15-28.

Çebi, Hakan. *Limited Şirketler Hukuku*. Ankara: Adalet, 2019.

Doğrusöz Koşut, Hanife. "Limited Şirket Sözleşmesinde Yer Alan 'Belirli Müdürler Kurulu Kararlarının veya Münferit Sorunların Genel Kurul Onayına Sunulması Zorunluluğu Getiren' Hükümlerin Değerlendirilmesi." İçinde *1. Ticaret Hukuku Kongresi 2021 Tebliğler*, Editörler Mehmet Bahtiyar, Mete Tevetoğlu, Betül Aktaş, Hakan Tokbaş, 464-79. İstanbul: Aristo, 2021.

- Gümüş, Mustafa Alper. *Türk Medeni Hukukunda Kayyımılık*. İstanbul: Vedat, 2006.
- Hamamcıoğlu, Esra. *Aile Tipi Limited şirketlerde şirket Sözleşmesi*. Ankara: Yetkin, 2022.
- Handschin, Lukas ve Christof Truniger. *Die GmbH*. Zürich-Basel-Genf: Schulthess, 2019.
- İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı. *Yargıtay Hukuk ve Ceza Dairelerinin Türk Ticaret Kanununa İlişkin Kararları 2022*. İstanbul: On İki Levha, 2023.
- Kandıralıoğlu Cuylan, Çağla. “Müdürlerin Haklı Sebeplerin Varlığı Halinde Azli veya Temsil Yetkilerinin Sınırlandırılması.” *İstanbul Kültür Üniversitesi HFD* 16, sayı 2 (2017): 71-95.
- Karaahmetoğlu, İsmail Özgün. *Limited şirketin Temsili*. Ankara: Seçkin, 2018.
- Karakılçık, Hasan. “Limited Ortaklıkta Müdürlerin Belirli Kararları ve Münferit Sorunları Genel Kurul Onayına Sunmaları (TTK m. 625/2 Üzerine Bir Değerlendirme).” İçinde *Türkiye Adalet Akademisi Türk Ticaret Kanunu'nun 5. Yıl Sempozyumu Tebliğler Kitabı*, Editörler Erol Ulusoy, Yusuf Demirci, 463-82. Ankara: Türkiye Adalet Akademisi, 2018.
- Kaya, Ali. “Limited şirket Müdürünün Haklı Sebeple Mahkeme Kararıyla Azli ve Azlin Doğurduğu Hukuki Sonuçlar.” *Legal Hukuk Dergisi* 16, sayı 191 (2018): 5087-5140.
- Kaya, Mustafa İsmail. “Limited şirkette Müdürler Kurulunun Oluşumu ve İşleyişi.” *Selçuk Üniversitesi HFD* 22, sayı 1 (2014): 61-100.
- Kendigelen, Abuzer ve İsmail Kırca. *şirketler Hukuku Cilt III*. İstanbul: On İki Levha, 2022.
- Kendigelen, Abuzer. *Yeni Türk Ticaret Kanunu (Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler)*. İstanbul: On İki Levha, 2012.
- Kırca, İsmail. “Ticaret şirketlerinde Temsil Yetkisine Getirilen ve Tescili Caiz Olmayan Sınırlandırmaların Üçüncü Kişilere Etkisi.” *BATİDER* 17, sayı 3 (1994): 149-58.
- Kırca, İsmail. “TTK m. 371.7 Hakkında Bir İnceleme: AB'ye Üyelik Yolunda Geri Adım.” *BATİDER* 30, sayı 3 (2014): 23-37.
- Kratz, Brigitta. “Art. 815.” İçinde *GmbH, Genossenschaft, Handelsregister und Wertpapiere - Bucheffektengesetz: Art. 772-1186 OR und BEG*, Editörler Vito Roberto, Hans Rudolf Trüeb, 212-14. Zürich-Basel-Genf: Schulthess, 2016.
- Kuru, Özge. *Anonim şirketlerde Temsil ve Temsil Yetkisinin Devri*. İstanbul: On İki Levha, 2022.

- Özekes, Muhammet. *Pekcanitez Usul C. III*. İstanbul: On İki Levha, 2017.
- Poroy, Reha, Ünal Tekinalp ve Ersin Çamoğlu. *Ortaklıklar Hukuku II*. İstanbul: Vedat, 2019.
- Pulaşlı, Hasan. *Şirketler Hukuku Şerhi Cilt IV*. Ankara: Adalet, 2022.
- Sevi, Ali Murat. "Limited Şirkette Müdürün ve Diğer Yöneticilerin Yönetim ve Temsil Yetkilerinin Mahkemece Kaldırılması veya Sınırlandırılması." İçinde *Sermaye Şirketleri Hukukunda Güncel Gelişmeler Sempozyumu (Tartışmalar-Tebliğler) 19 Haziran 2019*, Editörler Murat Alışkan, Bilge Utkan Mersin ve Sinan Sarıkaya, 421-54. İstanbul: On İki Levha, 2020.
- Siffert, Rino, Marc Pascal Fischer ve Martin Petrin. *GmbH-Recht - Revidiertes Recht der Gesellschaft mit beschränkter Haftung (Art. 772-827 OR)*. Bern: Stämpfli, 2008.
- Sopacı Öztuna, Birgül. *Limited Şirketlerde Müdür*. Ankara: Seçkin 2022.
- Stehle, Bernhard ve Sebastian Reichle. "Art. 815." İçinde *Präjudizienbuch OR-Die Rechtsprechung des Bundesgerichts (1875-2020)*, Editörler Peter Gauch, Hubert Stöckli, 1532-33. Zürich-Basel-Genf: Schulthess, 2021.
- Şener, Oruç Hami. *Yargıtay Kararları Işığında Limited Ortaklıklar Hukuku*. Ankara: Seçkin, 2017.
- Tekinalp, Ünal. *Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku*. İstanbul: Vedat, 2020.
- Watter, Rolf. "Art. 815." İçinde *Basler Kommentar - Obligationenrechts II: Art. 530-964 OR inkl. Schlussbestimmungen*, Editörler Heinrich Honsell, Nedim Peter Vogt, Rolf Watter, 2032-36. Basel: Helbing Lichtenhahn, 2016.
- Yanlı, Veliye ve Gül Okutan Nilsson. "Anonim ve Limited Şirketlerde Sınırlı Yetkili Temsilci Tayini." *BATİDER* 30, sayı 4 (2014): 5-42.
- Yavuz, Mustafa. "Limited Şirketlerde Müdürlerin Mahkeme Kararıyla Azli." *Yaklaşım* 24, sayı 282 (Haziran 2016): 244-47.
- Yıldırım, Ali Haydar. *Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Ortaklık Müdürünün Hukuki Durumu*. İzmir: Güncel, 2008.
- Yıldız, Şükrü. "Sermaye Şirketlerine Yönetim Kayyımı Atanmasını Gerektiren Haller." *İstanbul Ticaret Üniversitesi SBD* 16, sayı 32 (2017): 95-106.
- Yıldız, Şükrü. "6102 Sayılı TTK'ya Göre Limited Şirkette Müdürlerin Görev Süresi." *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 13, sayı 26 (2014): 47-56.
- Yıldız, Şükrü. *Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Şirketler Hukuku*. İstanbul: Arıkan, 2007.

